

ναίαν χρηματικὴν χορηγίαν. Καὶ μετ' οὐ πολὺ δ' Ἀλμπρος ζήτησας τὴν ἐκ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας ἄφεισιν, κατεστάθη εἰς Κριμαίαν ὄπου ἀπέθανεν ἐν ἀκμῇ ἔτι τῆς ἡλικίας τῷ 1804. Ὅσονδ' ἦποτε δὲ καὶ ἀν' ἀπέβη ἐπὶ τέλους ἀτυχῆς, ἀνεδείχθη εἰς τῶν μεγάλων ναυτικῶν ἡμῶν ἡρώων καὶ ὁ κράτιστος ἴσως τῶν ἀθλητῶν, ὅσοι ὑπὸ ξένας μὲν σημαίας, ἐν αἰσθηματι ὁμως Ἑλληνικῶ, ἠγωνίσθησαν ὑπὲρ τῆς τοῦ ἔθνους ἀνεξαρτησίας πρὸ τῆς τελευταίας ἐπαναστάσεως.

Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΠΟΔΗΜΙΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΟΛΟΝ

Λονδίνα· 181 σελ. 227.

Γ'

Ἦσαν δὲ μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ δύο ἀξιωματικοὶ πεπαιδευμένοι, τολμηροὶ καὶ ἐπιχειρηματῆαι. Ὁ πρῶτος, ὁ κ. Πάγερ, ἀξιωματικὸς τοῦ αὐστριακοῦ στρατοῦ, εἶχε καταστῆ γνωστὸς ἐκ τῶν πολυαριθμῶν γεωλογικῶν ἐρευνῶν τὰς ὁποίας ἐπεχείρησε κατὰ τὰς Ἄλπεις. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ, Ἰλαρχος, εἶχε πέσει εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ 1848 εἰς τὴν Ἰταλίαν· ὁ δὲ υἱὸς, σπουδάζας εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Newstad ἐν Βιέννῃ, ἔδειξε μεγίστην κλίσιν πρὸς τὰς γεωγραφικὰς ἐπιστήμας, καὶ προσκολληθεὶς εἰς τὸ ἴσχυτον τῶν ἐπιστημῶν τούτων, ἠσχολήθη εἰς τὴν διαγραφὴν τῶν ἑλβετικῶν, τυρολικῶν καὶ ἰταλικῶν Ἄλπεων. Ἡ ἐργασία αὕτη εἶχε προσελκύσει τὴν προσοχὴν εἰς αὐτόν. Ὁ δεῦτερος, ὁ κ. Οὐαϊπρέης, καταγόμενος ἐκ Βάδης, εἶχε βαθμὸν αὐστριακοῦ ὑποπλοίαρχου. Φοιτήσας εἰς τὴν ναυτικὴν ἀκαδημίαν τοῦ Φιουμίου καὶ διακριθεὶς ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Τέγετωφ, παρελήθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐπιτελεῖόν του ὅτε ἐξάλη μετὰ τὴν *Νοβάραν* νὰ φέρῃ τὰ λείψανα τοῦ ἀτυχοῦς Μαξιμιλιανοῦ. Διαρκοῦντος δὲ τοῦ ταξιδίου τῆς *Γερμανίας* εἶχον παρατηρήσει πράγματά τινα ἢ καὶ συμπτώσεις ἐξ ὧν ὑπέθεσαν ὅτι ἡ θάλασσα, ἡ ἐκτεινομένη πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Σπίτζβεργ, εἶναι εὐκολωτέρα πρὸς πλοῦν ἢ ὅσον ὑπετίθετο ἐν γένει. Καὶ τοιαύτην ἀποκτήσαντες πεποιθήσιν ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιχειρήσωσιν ἀμέσως τὴν δοκιμὴν. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ προέκειτο νὰ διατρέξωσι θαλάσσης ἀγνώστους καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀλιευτὰς, ἠγόρασαν λέμβον ἰστιοφόρον ἐκ τῶν ἐν χρῆσει παρὰ τοῖς Νορβηγοῖς, συνεκρότησαν πλήρωμα ἀνδρῶν ἑπτὰ μετὰ τοῦ κυβερνήτου, καὶ ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀνακάλυψιν.

Εὐτυχῶς ἡ ὑπόθεσις αὐτῶν ἠλθήσευσε, διότι ἐπροχώρησαν εὐκόλως ἐκεῖ ὄπου μέχρι τοῦδε οὐδὲν πλοῖον εἶχε περάσει. Δὲν λέγω ὅτι εὐρον ὄλως διόλου ἀνοικτὸν τὸν δρόμον καὶ ὅτι

δὲν ἐχρειάσθη μεγίστη φρόνησις νὰ ὁδοιπορήσωσι μεταξὺ πάγων καὶ ὑποθαλασσίων ρευμάτων, ἀλλ' ὅτι οὐδαμοῦ εὐρον ἀνυπερβατὸν ἐμπόδιον πάγου καὶ ὅτι ἐλευθέρως διεχάραζαν δίοδον ἀφοῦ ἐτράπησαν τὸ Σπίτζβεργ πρὸς μεσημβρίαν ἐντὸς τῆς εὐρείας λεκάνης τῆς ἐμπεριεχομένης μεταξὺ τούτου καὶ τῆς νέας Ζέμβλης. Τὸν δὲ Σεπτέμβριον 1871 φθάσαντες εἰς τὴν 78^η μοῖραν τοῦ πλάτους καὶ τὴν 42^η τοῦ μήκους, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ μεσημβρινοῦ Greenwich εἶδον ἐκτεινομένην πρὸ αὐτῶν θάλασσαν ἐλευθέραν πάγων. Ἐπεκυρώθη λοιπὸν ἡ ἰδέα αὐτῶν ὅτι ἡ ὁδὸς αὕτη ἐφαίνετο ἡ καλλίτερα ὅπως ὑπάγη τις πρὸς τὸν πόλον, ἀπέχοντα σχεδὸν ἐξ ἴσου ἀπὸ τοῦ Σπίτζβεργ καὶ τῆς νέας Ζέμβλης. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἀποδημηταὶ δὲν ἦσαν παρεσκευασμένοι πρὸς μακροτέραν ἐκδρομὴν, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπανέλθωσι. Μόλις δὲ φθάσαντες εἰς Τρόμοσι πρὸς τὴν βορειοδυτικὴν ἄκρην τῆς Νορβηγίας, ἐτηλεγράφησαν πρὸς τὸν διδάκτορα Πέττερμαν ἀναγγέλλοντες τὴν εἶδησιν τῆς ἐλευθέρως ταύτης θαλάσσης. Περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι συνεκινήθη μεγάλως ὁ γεωγράφος, λαβῶν εἶδησιν ὄλως ἀπροσδόκητον ἀνατρέπουσαν ἐν μέρει τὸ σύστημα αὐτοῦ.

Ἴδου δὲ πῶς καταλήγει ἡ ἐκθεσις τὴν ὁποίαν οἱ κύριοι Πάγερ καὶ Οὐαϊπρέης ἔγραψαν περὶ τῆς ἐκδρομῆς αὐτῶν·

«Ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ἡ θάλασσα τῆς νέας Ζέμβλης πρὸς ἄρκτον τοῦ 70^{ου} παραλλήλου εἶναι τόσον ὀλίγον γνωστὴ καὶ τόσον διάφορος, εἶναι ὅτι ὅλα τὰ πλοῖα τὰ ὁποῖα ἀπειραθήσαν νὰ ἐισχωρήσωσιν εἰς αὐτὴν ἐφθασαν πολλὰ ταχέως καὶ ἀνεχώρησαν ἐπίσης ταχέως. Ἡ ἰδία ἡμῶν πῆρα, ἐπικυρωθεῖσα καὶ ἀπὸ τὰς τελευταίας Νορβηγικὰς ἀποδημίας, ἀποδεικνύει ὅτι ἡ καταλληλοτέρα ἐποχὴ ἕνεκα τῶν πάγων εἶναι τὰ μέσα, ἴσως δὲ καὶ τὸ τέλος Σεπτεμβρίου. Αἱ περὶ τῆς ὑποθαλασσίου θερμοκρασίας παρατηρήσεις ἡμῶν δεικνύουσιν ὅτι κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην δυνατὸν ρεῦμα, ὄλως ὁμοιον πρὸς ὕδωρ θερμὸν, περιβάλλει τὸ ἀρκτικὸν ἀκρωτήριον ὄπου χωρίζεται. Καὶ εἰς μὲν κλάδος φέρει πρὸς ἄρκτον, ἕτερος δὲ ἀναβαίνει πρὸς ἀνατολὰς, τὸ δὲ ὕδωρ ἀραιούται καὶ ψυχραίνεται βαθμῆδόν ἕως οὐ φθάσῃ εἰς τὰς δύο ταύτας διευθύνσεις.

»Βολιδосκοπήσαντες δὲ ἐμάθομεν ὅτι ὅλη ἡ πρὸς ἀνατολὰς λεκάνη τοῦ ἀρκτικοῦ ἀκρωτηρίου καὶ τῆς νήσου τῶν Ἀρκτων ἔχει μικρὸν βάθος καὶ ὅτι τὸ βάθος τοῦτο σμικρύνεται πρὸς βορρᾶν. Παρατηρητέον δὲ ὅτι εἰς τὰς θαλάσσης ταύτας τὰ κῆτη εἶναι τόσον πολυάριθμα ὥστε ἀνὰ πᾶν βῆμα ἀπηντῶμεν τοιαῦτα.

»Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐκδρομῆς ἡμῶν ὑπόσχονται πολλὰ ἄλλα σπουδαιότερα ἐὰν γίνῃ δευτέρα, πλειότερα καὶ πληρέστερα μέσα ἔχουσα.

Ευκαταίον είναι να γίνωσι τρεις εκδρομαὶ χωρισταί, ἡ μὲν πρώτη νὰ υπάγῃ εἰς ἀναγνώρισιν τῆς χώρας Γιλλὸ καὶ ἐκείθεν πρὸς τὸ ἀνατολικόθρονον μέρος. Ἡ δὲ δευτέρα, πολικὴ κυρίως λεγομένη, νὰ φθάσῃ εἰς τὰ ὑψηλότερα πλάτη πρὸς τὸν δωδέκατον μεσημβρινὸν Greenwich. Καὶ ἡ τρίτη νὰ μεταβῇ πρὸς ἀνατολὰς τῆς νέας Ζεμβλίας, ἵνα φθάσῃ εἰς Πολύνιαν.»

Ἦρπεσι ὡσαύτως νὰ ἐπαναλάβωμεν καὶ τὴν ἐπομένην περικοπὴν ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Πάγερ·

«Εἰς τὴν ἄκρην τοῦ δυτικοῦ Σπίτζβεργ, σχῆμα λόγχης ἔχουσαν, ῥεεῖ ποταμὸς ἐρχόμενος ἀπὸ τὸ Fjord τοῦ Στόρ. Διευθύνεται δὲ πρὸς ἀνατολὰς καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ μεσημβρινοῦ ἀκρωτηρίου πρὸς βορρᾶν. Εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ τούτου πλησίον τοῦ μεσημβρινοῦ ἀκρωτηρίου εὐρίσκονται εἰκοσι περίπου νησίδια, ὧν τινὰ ἀρκετὰ μεγάλα, πρὸς τούτους δὲ καὶ πολυάριθμοι σκόπελοι καὶ βράχοι. Οἱ χάρται τῆς Σουηδίας παριστάνουσι ἀπὸ δύο καὶ ἡμισσεῶς αἰώνων πολλὰ ἐσφαλμένως τὸ ἄξιον λόγου τοῦτο ἀκρωτήριο. Ἡ σφαλερὰ δὲ αὕτη παράστασις ἐξηγεῖ τὰ κατὰ τὰ παράλια ταῦτα πολυάριθμα ναυάγια καὶ μάλιστα ὅταν ἐνουμηθῶμεν ὅτι οἱ ἀλιεῖς τοῦ Σπίτζβεργ, ἀγνοοῦντες τὴν ἀκριβῆ θέσιν τῆς γῆς, ἀναγκάζονται νὰ λοξοδρομῶσι πλησιάζοντες ἐκεῖ. Οἱ κίνδυνοι τῆς θαλάσσης ταύτης καὶ μεταξὺ πρὸ πάντων ὀμίχλης, ἦσαν ἄγνωστοι εἰς ἡμᾶς. Τρίς ἀπεπειράθημεν κατὰ τὰς ἀρχὰς Αὐγούστου νὰ φθάσωμεν εἰς Fjord τοῦ Στόρ, ἀναχωρήσαντες ἀπὸ τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ μεσημβρινοῦ ἀκρωτηρίου, καὶ τρίς ἐποδίσαμεν ἕνεκα τῶν ρευμάτων, ἂν καὶ ὁ ἄνεμος ἦτο εὖνους.

»Τὸ συμβᾶν τοῦτο ἐχορήγησεν εἰς ἡμᾶς τὴν ἀπροσδόκητον περίστασιν νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ Σπίτζβεργ, θαθῶς τετραμμένον ὑπὸ πῶν στενῶν καὶ τῶν πάγων. Ἡ ὀμίχλη, ἥτις ἐκάλυπτε πάντοτε σχεδὸν τὴν ἄκρην τοῦ Χαίλλανδ καὶ τὴν τοῦ Σουνδχόρν, τέσσαρας χιλιάδας πεντακοσίους πόδας ὑψηλὴν, τὸ θερμὸν ρεῦμα τοῦ Γαύφστριμ, ὅπως ἐλεύθερον πάγων καὶ πλῆρες ἀναριθμητῶν ζῶων, καὶ τὰ πρασινωπὰ πλάγια τοῦ μέρους ἐκείνου παρίστανον θέαμα τὸ ὁποῖον, συγκρινόμενον πρὸς τὸ τοῦ Γρόενλανδ, γυμνόν, παγωμένον καὶ ἔρημον, φωτιζόμενον ἀπὸ οὐρανὸν πάντοτε διαυγῆ ἐν καιρῷ θέρους, καταστρεφόμενον ἀπὸ τὰς τρομερὰς χιονώδεις θυέλλας τοῦ χειμῶνος καὶ πιεζόμενον ἀπὸ γιγάντεια ὄρη καταλήγοντα εἰς τὸ πολικὸν ρεῦμα, οὐ τινος τὰ κυανᾶ κύματα παρασύρουσι τοὺς πάγους τῆς ἀρκτικῆς θαλάσσης, φαίνεται δεικνύον ὅτι τὸ Σπίτζβεργ δὲν κεῖται ἐπὶ τὰ αὐτὰ πλάτη. Οἱ δὲ ἔρημοι βράχοι τῆς ἀρκτικῆς Νορβηγίας παριστάνουσι θεῶν σχεδὸν ἀγραιωτέραν καὶ ἀρκτικωτέραν. Ὁ δὲ στρατηγὸς Σαβίν, συγκρίνων τὸ Σπίτζβεργ πρὸς τὸ

Γρόενλανδ τὸ ὠνόμασε πολλὰ ὀρθῶς, ἀληθῆ παρὰδεισον.»

Ἄλλ' ἡ ἐπιστήμη δὲν παρεδέχθη ἐντελῶς τὰ συμπεράσματα τῶν κκ. Πάγερ καὶ Οὐαϊπρέν, μὴ εὐροῦσα ἀναντίρρητα καὶ ἀσφαλῆ τὰ λεχθέντα περὶ παρατάσεως τῆς ἐλευθέρου θαλάσσης. Περιωρίσθη μόνον εἰς τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ἐνδεχόμενον ἦτο νὰ παρέχῃ ἡ ὁδὸς αὕτη πλειότερας πιθανότητος καὶ πλειότερα ὠφέλη, καὶ ἵνα ἀποφανθῇ ἐνήργησε δοκιμᾶς.

Ἔπιται συνέζητα.

L. ROZIER.

ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΣ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ

Τὴν σπουδαιότητα τῶν δασῶν πᾶς τις θέλει ὁμολογήσει μεθ' ἡμῶν ἐὰν ἀναλογισθῇ τῶν μεγάλων ἐκ τούτων προερχομένων ὠφελειῶν.

Τὰς ὠφελείας ταύτας διακρίνομεν,

Α') Εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ κλίματος, τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ πρὸς οὐδεμίαν ἄλλην καλλιέργειαν ἰδιάζοντος ἐδάφους καὶ τὴν συντήρησιν τῆς γονιμότητος αὐτοῦ.

Β') Εἰς τὴν ξυλείαν καὶ τὰς λοιπὰς προσωφελείας τοῦ δάσους.

Α'

Βελτίωσις τοῦ κλίματος, χρησιμοποίησις τοῦ πρὸς οὐδεμίαν ἄλλην καλλιέργειαν ἰδιάζοντος ἐδάφους καὶ συντήρησις τῆς γονιμότητος αὐτοῦ διὰ τοῦ δάσους.

Διὰ τοῦ κλίματος ἐνοοῦμεν τὴν θερμοκρασίαν καὶ ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαιρας, αἵτινες, ὡς γνωστὸν, ὀρίζονται ὑπὸ διαφόρων στοιχείων, τῆς γεωγραφικῆς θέσεως, τῆς θαλάσσης, τοῦ ὕψους ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς, τῆς θέσεως τῶν ὄρεων, τῶν ἀνέμων, τῶν ἐλῶν καὶ τελμάτων, τῆς ποιότητος τοῦ ἐδάφους, τοῦ δάσους κ.λ.π. Διὰ τοῦ δάσους δὲν αὐξάνονται μὲν ἡ βροχὴ καὶ ἡ δρόσος τοῦ κλίματος, ὡς ἄλλοτε ἐδοξάζετο, διανέμεται ὅμως μᾶλλον ἐξ ἴσου κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς τοῦ ἔτους.¹ Τὴν ἐπιρροὴν ταύτην τοῦ δάσους δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν καὶ ἐν διαστήματι 24 ὥρων. Τὸ παντὸς εἶδους φυτείας γυμνὸν ἔδαφος τὴν ἡμέραν εἶναι μᾶλλον ἐκτεθειμένον εἰς τὰς ἠλιακὰς ἀκτῖνας, ἢ τὸ πεφυτευμένον ἔδαφος καὶ κατὰ μείζονα λόγον τὸ δάσος. Δύσαντος τοῦ ἡλίου ἔχει ἄλλως πως τὸ πρᾶγμα· τὸ πάσης φυτείας γυμνὸν ἔδαφος ἐκπέμπει τὴν νύκτα τὸ μεγαλειότερον μέρος τῆς κατὰ τὴν ἡμέραν προσκτηθείσης θερμότητος· τοῦτο γίνεται εἰς πολὺ μικρότερον βαθμὸν εἰς τὸ πεφυτευμένον ἔδαφος, εἰς ἔτι δὲ μικρότερον εἰς τὸ δάσος.

Ὅ,τι λαμβάνει χώραν κατὰ τὸ θέρος ἐν διαστήματι ἑνὸς ἡμερονυκτίου, συμβαίνει κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον μετὰ τῶν αὐτῶν μεταβολῶν μόνον διαρκέστερον κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς

1. Παράδειγμα Dove, Poggendorfs Annalen der Physik, 1855, N° 1.